

didaskalia

gazeta teatralna

Źródło: <https://didaskalia.pl/pl/artykul/kto-mi-daje-prawo-do-bycia-crip>

TEKST W ETR

Kto mi daje prawo do bycia *crip*

Katarzyna Żeglicka

Chciałam sama wyjaśnić, co to jest *crip*. Nie chciałam czytać książek naukowych. Ale wyszło inaczej. Bałam się, jak inni ocenią to, co napiszę. Dlatego długo pisałam ten tekst.

Słowo *crip*

Crip to angielskie słowo. Pochodzi od słowa „kaleka”. Tak o sobie mówią ludzie z niepełnosprawnościami w USA. USA to państwo, które jest w Ameryce Północnej. W języku polskim to państwo nazywa się Stany Zjednoczone Ameryki. W Polsce ludzie z niepełnosprawnościami nie nazywają siebie „kalekami”. Słowo „kaleka” obraża osoby z niepełnosprawnościami. W Polsce nikt nie jest dumny z bycia „kaleką”.

Ale słowo *crip* jest teraz popularne. Często używają go osoby bez niepełnosprawności. A nie tak powinno być.

Kto mówi, że jest *crip* lub kaleką

Czy artyści i artystki mówią: „Jestem kaleką”? Ja nie znam wielu takich osób. Artysta Filip Pawlak powiedział, że jest *crip*. Ale on nie zna innych takich artystów i artystek w Polsce. Tylko tancerz Rafał Urbacki mówił, że jest „kaleką”. On zmarł w 2019 roku.

Jak mówię o sobie

Ja nie mówię, że jestem kaleką. Mówię, że jestem *crip*. Słowo „kaleka” źle mi się kojarzy. Może byłoby inaczej, gdyby w Polsce była grupa osób z niepełnosprawnościami, która jest z siebie dumna. Ale nie ma takiej grupy. Ludzie często przyglądają mi się. Oni oceniają moją niepełnosprawność. Oceniają, czy jestem prawdziwą artystką

Czy na pewno jestem *crip*?

Czy ja jestem *crip*? Tak zapytałam mojego męża.

On odpowiedział: Ty sama musisz odpowiedzieć na to pytanie.

Jak sprawdzić w ruchu, czy jestem *crip*?

Chcę sprawdzić w ruchu, co to znaczy być *crip*:

- siadam na łóżku;
- stawiam gołe stopy na podłodze;
- zamykam oczy;
- biorę kilka wdechów i wydechów;
- prawą dłoń dotykam lewej dłoni; czuję jej skórę, kształt i temperaturę; jest krucha, zimna i gładka;
- obiema rękami dotykam rękawów mojej bluzy; materiał jest miły; dotykam miejsc, gdzie materiał się marszczy i gdzie dotyka ciało;

- kołyszę się i sama siebie przytulam; to bliski, łagodny i lekki ruch; to nie jest energiczny taniec dumy.

To pokazuje, kim jestem. To widać w mojej sztuce.

W mojej sztuce buntuję się

Moja sztuka to bunt przeciwko różnym zasadom, które mnie krzywdzą. Na scenie pokazuję, że osoby z niepełnosprawnościami są bardzo źle traktowane. Chcę, żeby dawano mi prawo jako osoba *crip*. Na scenie domagam się swoich praw jako osoba *queer*, czyli osoba, która należy do LGBTQ+. LGBTQ+ to skrót od: L – lesbijki, G – geje, B – osoby biseksualne, T – osoby transpłciowe, Q – osoby queerowe, + oznacza, że do tej grupy mogą wejść jeszcze osoby, które nie są heteroseksualne. Osoby heteroseksualne tworzą związki romantyczne i seksualne z osobami płci przeciwnej. To znaczy, że kobieta jest z mężczyzną. Niszczę fałszywe przekonania o artystkach z niepełnosprawnościami. Buntuję się też przeciwko sztuce, która jest tylko terapią dla osób z niepełnosprawnościami. To źle, że sztuka ma być tylko terapią.

Moja sztuka jest o kobietach z niepełnosprawnościami

W moich sztukach mówię też o przemocy wobec kobiet z niepełnosprawnościami:

- W sztuce *Rezonans kontrastu* jest krzesło z gabinetu lekarskiego, które jest odrapane. To dla mnie symbol prześladowania. Prześladowanie to złe traktowanie osoby lub grupy przez inną osobę lub grupę.
- W sztuce *Poruszenie* ja i inne tancerki protestujemy przeciwko przemocy psychicznej, seksualnej i fizycznej. Kobiety z niepełnosprawnościami są często ofiarami przemocy. Państwo nie widzi, że osoby z niepełnosprawnościami są dyskryminowane. Dyskryminacja to sytuacja,

w której osoba jest traktowana niesprawiedliwie i gorzej niż inne osoby. W tej grupie, kobiety z niepełnosprawnościami są bardzo dyskryminowane. Ja i moja koleżanka Joanna Piwowar-Antosiewicz pokazałyśmy nasz bunt przeciwko tej przemocy i dyskryminacji.

W moich sztukach różnie pokazuję siebie

- W sztuce *Dzikorośla* jestem innym gatunkiem niż człowiek. Ten gatunek nazywa się *Homo non-binarius*. Buntuję się przeciwko innym ludziom.
- W sztuce *Ustawka w brokacie* nazywam się Jej Wysokość Ekscelencja Zdolna Samodzielna Egzystencja.
- W sztuce *Rafał Urbacki. Solo* jestem modelką. Chodzę na wybiegu ubrana w za dużą bluzę i buty na koturnach. Buty na koturnach to są buty na bardzo wysokich podszwach. Buty należały do Rafała Urbackiego.

Co jest ważne w mojej sztuce

- W moich sztukach mówię o sobie i o swoim ciele.
- W tych sztukach czasem jest kaleką, czasem *crip*.
- Mówię o sobie sama.
- Mówię „nie” krzywdzącym zasadom i teoriom, które ustalają osoby bez niepełnosprawności.
- Na scenie pokazuję to, czego nie widać.
- Na scenie wszyscy są równi. Sprawność nie jest ważna.

Tekst przygotowany przez Katarzynę Ojrzyńską, Katarzynę Żeglicką, Jakuba Studzińskiego i Monikę Kwaśniewską w ramach współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury w Krakowie.

małopolski
instytut
kultury

MIK

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
MAŁOPOLSKIEGO

MAŁOPOLSKA

Wzór cytowania:

Żeglicka, Katarzyna, *Kto mi daje prawo do bycia crip*, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2023 nr 178, <https://didaskalia.pl/pl/artykul/kto-mi-daje-prawo-do-bycia-crip>.